

témaként is megjelölték. A számítások alapján azonban arra következtethetünk, hogy a kutatásban érintett több szakpolitikai téma is hasonlóan ismertnek és fontosnak bizonyult a közvélemény számára. Előadásomban így a koronavírus kérdésein túl a tavalyi év egyéb vizsgált politikai eseményeinek értékelését is áttekintem.

12. A helyi és regionális kormányzás válsághelyzetben

Szekcióvezetők: Pálné Kovács Ilona; Dobos Gábor

12.1 Önkormányzati szerepek a COVID idején

Baranyai Nóra - Barsi Boglárka - Nárai Márta: Vakrepülés: Önkormányzati kommunikáció a COVID-19 idején

KRTK Regionális Kutatások Intézete Nyugat-magyarországi Tudományos Osztály,
baranyai.nora@krtk.hu

A COVID-19 járvány kezelésében a települési önkormányzatok kiemelkedő szerepet kaptak; az ő feladatuk volt a járvánnyal kapcsolatos rövidtávú intézkedések gyors meghozatala, a védekezés és a rászorulókat ellátásának megszervezése, és rájuk hárul (majd) a járvány utáni helyreállítás, a gazdasági és társadalmi károk enyhítésének, a problémák kezelésének jelentős része is. A polgármesterek az ekképpen rájuk nehezedő felelősség mellett kommunikációs szempontból is a frontvonalban állnak, ám a központi járványkezelés módja, az általános információhiány, valamint a transzparensnek és kellően részletesnek nem mondható adatszolgáltatás rendkívül nehéz helyzetbe hozta őket.

Az előadás során bemutatjuk, hogy ebben a krízishelyzetben az önkormányzatok milyen módon kommunikáltak különböző online felületeken (települési honlapok, települési és polgármesteri Facebook-oldalak) a lakossággal a világjárvány első, második, majd harmadik hulláma alatt; ehhez összesen 54 település – 10 megyei jogú város, 19 város (13 járásszékhely, 6 egyéb város) és 25 község – kommunikációs gyakorlatát elemeztük. Megvizsgáltuk, hogyan és milyen információkat, adatokat osztottak meg a településvezetők a helyi társadalommal, biztosítottak-e megjelenést más szereplőknek, használták-e adományok és önkéntesek toborzására a felületeket, élhetett-e a lakosság a visszacsatolás, a párbeszéd kialakításának lehetőségével, s megjelentek-e a járványhelyzettel kapcsolatos, az önkormányzatot érintő problémák, konfliktusok. A járvány dinamikája, s a kitörése óta eltelt idő lehetőséget adott arra is, hogy bemutassuk, a kezdeti, az ismeretek hiányából fakadó pánik enyhülésével változott-e az önkormányzati kommunikáció különböző hullámok során.

Dobos Gábor: Dekoncentrált válságkezelés? A kormány és az önkormányzatok viszonya a járványhelyzetben

TK Politikatudományi Intézet; NKE EJKK Politika- és Államelméleti Kutatóintézet,
dobos.gabor@tk.hu

A COVID-19 járvány által teremtett válsághelyzet az ország egész területét érintette, nem egyetlen, térben jól lehatárolható pontban jelentkezett (mint például a 2010-es vörösiszap-katasztrófa). Az ilyen típusú helyzetekben az állami válságkezelésnek értelemszerűen támaszkodnia kell a szubnacionális (regionális, helyi) szintekre is, nem csak a föderális szerkezetű államokban (például Németország, USA), de egy olyan unitárius államban is, mint Magyarország. A válságkezelés történhet az államigazgatás dekoncentrált struktúrájú szervein (például: területi katasztrófavédelmi igazgatóságok, megyei és járási kormányhivatalok) keresztül, vagy a decentralizáltan működő területi (megyei és helyi) önkormányzatok segítségével.

A központi kormányzat és az önkormányzatok viszonyának a COVID-helyzet kapcsán való elemzését különösen aktuálissá teszi, hogy ezt a viszonyt 2010 után az Orbán-kormányok szisztematikusan újraszabták, új helyet és szerepet jelölve ki az önkormányzatoknak a politikai rendszerben. Az előadás azt vizsgálja, hogy a központi kormányzat válságkezelésének azon része, mely érintette az önkormányzatok működését, mennyire esik egybe a kialakított új modell (a „helyi állam” felfogás) működési logikájával, az egyes kormányzati lépések azonos vagy ellentétes irányba mutatnak-e a 2010-2014-es önkormányzati reform által meghatározott új iránnyal.

Horeczki Réka: A kisvárosi szint a koronavírus idején
KRTK Regionális Kutatások Intézete, horeczki.reka@krtk.hu

A COVID-19 járvány a város-vidék kapcsolatokban számos változást generált. A folyamatok gyors döntéseket igényeltek, amely európai szinten a város/vidék és az állam viszonyrendszerében egy új megközelítési és végrehajtási szemléletet eredményezett. A különböző EU-s és OECD-s gyorsjelentések kimutatták, hogy a helyi kommunikációban a polgármestereknek – ahogyan eddig is – döntő szerep jutott, a szociális távolság betartása és betartatása érdekében számos intézkedést vezettek be. A vidéki térségek sérülékenysége és társadalmi érzékenysége a járvány időszakában újfent megmutatkozott. A helyi közösségekben rejlő erő a korábbi krízishelyzetekben is jól működött; ebben a szituációban a helyi élelmiszerellátás, az egészségügyi segítő rendszer, a digitális oktatásra való átállás területén nyújtottak segítséget. A közlekedési korlátozások hátrányosabban érintették a vidéki térségeket, valamint a munkaintenzív ágazatok kerültek nehéz helyzetbe, amelyek idény- és vendégmunkára támaszkodtak. Társadalmi szempontból kockázati tényező az elöregedő lakosság magasabb aránya, az egészségügyi szolgáltatások nem megfelelő színvonala, nagyobb távolság a kórházaktól, a távmunka és otthoni munkavégzés lehetőségének korlátozottabb volta (a digitális infrastruktúra nem mindenhol megfelelő). Az előadásban a vidéki térségek és bennük központként funkcionáló kisvárosok sérülékenysége kerül bemutatásra.

Körei László: Az integrátor polgármesteri karakter jelentősége Nyíregyháza helyi kormányzásában a pandémia időszakában
PTE Interdiszciplináris Doktori Iskola, Politikatudományi Doktori Program, politologus87@gmail.com

A mai Nyíregyháza egy modern polgári telephellyé vált a korábbi posztszocialista nagyvárosból. Olyan vonzó város, amely Szabolcs-Szatmár-Bereg megye halmozottan hátrányos helyzetű településeihez képest is magas szintű városi szolgáltatásokat, gazdasági vonzerőt, érvényesülési lehetőségeket, korszerű egészségügyi, oktatási, kutatási és turisztikai szolgáltatásokat képes biztosítani. Dr. Kovács Ferenc személyében immáron tizenegy éve integrátor karakterű polgármestere van Nyíregyházának. A központi hatalom és a helyi hatalom tizenegy éve azonos politikai preferenciával bír. Számos feltétel közül háromnak markánsan teljesülnie kell ahhoz, hogy egy megyei jogú város önkormányzati működése sikeres legyen, s ezáltal a helyi kormányzás is eredményes legyen. Elsőként az integrátor polgármester karaktere, kompetenciái révén, s pozíciójából eredően is képes kell legyen arra, hogy jó arányérzékű egyensúlyt teremtsen a város lehetőségei és a helyi társadalom szükségletei között. Másrészt a helyi nagykoalíció opciója olyan esetben ideális, ha biztosítottak a kiegyensúlyozott lokális hatalmi erőviszonyok, s adottak a feltételek egy demokratikus és helyben is fejlett közösségnek. Harmadrészt a széles külkapcsolatok, a térségi presztízs, s az országos reputáció is a jó helyi kormányzás feltételei. A járvány időszakában Nyíregyházán is csökkent a helyi szint pénzügyi mozgástere, jelentős erőket kell mozgósítani a városi közszolgáltatások színvonalas megszervezésére. Egyidejűleg szükséges munkálkodnia a lokális kormányzatnak (pandémia idején a polgármester önálló döntéshozatali jogköre révén fokozott személyes felelőssége révén